

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 DEP
0030 OSLO

Deres ref.
16/3230

Vår ref.
16/6794 - TJU

Dato
29.11.2016

Høring - forslag til lov om registrering av enkeltpersoners gjeld (gjeldsregisterloven)

Vi viser til Barne- og likestillingsdepartementets brev 24. oktober 2016 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet har følgende merknader:

Gjeldsopplysning

Å holde pantesikret gjeld utenfor gjeldsregistreringen, synes uheldig. Enten gjelden overstiger eller er lavere enn hva panteretten kan utbringe, er den effektive størrelsen av slik gjeld av betydning for kredittvurderinger. En kan også spørre om et registrert utleggspant med dårlig prioritet vil hindre at pantekravet inngår i gjeldsregistreringen.

Konsesjonsvilkår

Konsesjonsvilkårene fremgår av forslaget § 2-1, jf. § 2-2 med henvisning til at de lovfestede kravene må være oppfylt. I merknaden til § 2-1 fremgår det at det kan fastsettes krav i forskrift med hjemmel i loven, og at det «på vanlig vis [kan] stilles krav til tillatelsen/konsesjonen». Vi bemerker at det bør fremgå av loven dersom det skal kunne stilles ytterligere vilkår for konsesjonen.

Personvern

Et gjeldsregister vil inneholde et betydelig antall gjeldsopplysninger. Innholdet i begrepet «gjeldsopplysning» står dermed i sentrum for vurderingen av hvilke personvernkonsekvenser ordningen vil medføre. I merknadene til bestemmelsen uttales at definisjonen «av gjeldsopplysning vil bli vurdert utdypet i forskrift.», men § 1-2 inneholder ingen egen forskriftshjemmel. Vi legger til grunn at forskriftsregulering er ment å finne sted med hjemmel i forslaget § 3-1, hvor det heter at departementet «fastsetter forskrift med nærmere regler om rapporteringsplikten mv.». Forskriftshjemmelen på dette punktet bør tydeliggjøres.

Etter vår vurdering bør uansett lovteksten sette klarere rammer for hva som ligger i begrepet gjeldsopplysning, og dermed for hvilke opplysninger som kan innhentes, registreres og utleveres fra gjeldsregisteret. Er begrepet ment å kun omfatte for eksempel beløpet for den aktuelle forpliktelsen og eventuelt ubenyttet kredittramme, eller omfatter begrepet også ytterligere opplysninger slik som tidspunktet for når forpliktelsen ble pådratt, hvor den er pådratt, forfallsdato, rentesats og så videre? Ved vurderingen må personvern hensyn tas i betraktning.

Reguleringen av straff (forslaget § 4-3)

Generelt

I høringsnotatet punkt 7.1 er det vist til at verdipapirregisterloven er brukt som mønster. Det nevnes at verdipapirregisterloven ble vedtatt før straffelovens ikrafttredelse 1. oktober 2015, slik at det kan være uheldig å bruke den som mal.

Til § 4-3 første ledd

Straffebestemmelsen i forslaget § 4-3 første ledd vil gjelde ethvert brudd på loven. Det må gjøres en vurdering av hvilke brudd man ønsker å gjøre straffbare. For en del bestemmelser er det ikke aktuelt med reaksjoner ved overtredelse overhodet. Dette gjelder for eksempel bestemmelsene om formål og definisjoner, jf. forslaget §§ 1-1 og 1-2. Videre vil det for en del overtredelser være tilstrekkelig med andre reaksjoner enn straff. Andre reaksjoner kan for eksempel være tilbakekall av tillatelse eller krav om retting. Det vises til uttalelser i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) kapittel 7 side 82 flg. med videre henvisninger, der det forenklet sagt uttales at det bør vises tilbakeholdenhet med bruk av straff.

I forslaget er det brukt sidestrafferammer («og under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel i inntil tre måneder»). Sidestrafferammer er ikke videreført i straffeloven, med noen få unntak. I straffeloven opererer en i stedet med gradering i liten, ordinær og grov overtredelse, inndelt i separate straffebud. Dersom man ønsker en gradering av overtredelsene, bør man følge systemet i straffeloven.

Strafferammen i forslaget er satt til bøter eller fengsel i tre måneder. For fengselsstraffen kan en vurdere å bruke en strafferamme som brukes i straffeloven, der laveste strafferamme er seks måneder. I forarbeidene til straffeloven er det uttalt at det er ønskelig at en holder seg til strafferammene som brukes i straffeloven. Det vises til Ot. prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 11.4 side 131 og 132 og Ot.prp.nr.8 (2007-2008) punkt 2.4 side 23-25 om fastsetting av strafferammer.

Ettersom strafferammen i forslaget er lavere enn ett år, vil forsøk ikke være straffbart, jf. straffeloven § 16. Det bør derfor vurderes om forsøk skal være straffbart. Videre omfatter forslaget medvirkning, jf. den alminnelige medvirkningsbestemmelsen i straffeloven § 15. En vurdering av om medvirkning skal være straffbart bør fremkomme av forarbeidene.

Formuleringen «så fremt det ikke rammes av en strengere straffebestemmelse» bør omtales og begrunnes.

Skyldkravet er angitt til forsett eller uaktsomhet. Hovedregelen om skyldkrav i straffelovgivningen er forsett, jf. straffeloven § 21. Unntak kan gjøres i særlovgivningen, men bør begrunnes, se Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 10.2.4 side 113, jf. i denne forbindelse også Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 10.3.4 side 115. Det nevnes i den forbindelse at terskelen for grov uaktsomhet ble redusert med straffeloven 2005, se Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.1 side 427.

Til § 4-3 annet ledd – behov for harmonisering med straffeloven

Straff for brudd på taushetsplikt er regulert i forslaget § 4-3 annet ledd. Bestemmelsen bør harmoniseres med straffeloven § 209 om brudd på taushetsplikt.

Straffeloven § 209 rammer i utgangspunktet alle overtredelser av bestemmelser om taushetsplikt i særlovgivningen. Straffeloven § 209 krever ikke at gjerningspersonen er ansatt i eller har annen tilknytning til det offentlige, slik straffeloven 1902 § 121 gjorde.

Ettersom straffeloven § 209 rammer alle brudd på lovbestemt taushetsplikt, bør det vurderes å innskrenke straffebudet i forslaget til gjeldsregisterlov, slik at det ikke gjelder brudd på taushetsplikt. Det vises i denne sammenheng til Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 2.19.5.1 side 74 og 75 og punkt 16.2 side 406.

En henvisning til straffelovens bestemmelse om brudd på taushetsplikt kan for eksempel formuleres slik: «Overtredelse av § 4-2 om taushetsplikt straffes etter straffeloven § 209.»

Dersom man velger å beholde straffebestemmelsen om taushetsplikt i gjeldsregisterloven, bør man i alle tilfeller vurdere om det skal gjøres unntak fra medvirkningsansvaret som følger av straffeloven § 15. Bestemmelsen om brudd på taushetsplikt i straffeloven § 209 rammer ikke medvirkning, jf. femte ledd. Man bør også vurdere om strafferammen for brudd for taushetsplikt skal være den samme som etter straffeloven § 209.

Politiattest

Etter høringsnotatet pkt. 7.3.3 og forslag til § 2-4 stilles det krav om «hederligandel» for styremedlemmer, daglig leder og andre som faktisk deltar i ledelsen av gjeldsregisteret. Bestemmelsen synes å være utarbeidet etter mal av verdipapirhandelloven § 9-9. I forbindelse med ikraftsettingen av politiregisterloven ble en rekke hjemler for krav om politiattest endret for å gjøre det klart hva slags politiattest som kreves, og hvilke konsekvenser eventuelle anmerkninger får. Man har gått bort fra krav om «hederligandel», «plettfriandel» mv., da slike formuleringer ikke gir noen indikasjon på hvilke konsekvenser eventuelle anmerkninger på en politiattest skal få. Selv om det finnes bestemmelser som fremdeles viser til krav om «hederligandel», bør det ikke innføres nye slike bestemmelser. Formuleringen kan

også gi inntrykk av at det er andre momenter som skal tas med i vurderingen av en persons egnethet enn det som fremkommer av politiattesten. Vi ber derfor om at begrepet «hederligandel» strykes.

Vi vil videre påpeke at dersom man mener at det er behov for å sikre at personer som faktisk deltar i ledelsen av registeret ikke har begått straffbare handlinger som gjør personen uegnet, må det stilles krav om politiattest også for disse personene. Vi ber om at siste ledd i § 2-4 om krav om politiattest flyttes til annet ledd, og omformuleres slik at det stilles krav om politiattest for hele denne gruppen.

Som følge av det ovenstående ber vi om at begrepet «hederligandel» strykes også i § 4-1.

Vi ber om at Justis- og beredskapsdepartementet v/Politiavdelingen involveres i det videre arbeidet med bestemmelsene om vandelskontroll.

Med vennlig hilsen

Harald Aass
fagdirektør

Toril Juul
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur